

การเลี้ยงหมูหลุม

อาชีพหลัก ของประชากรในประเทศไทยคือการทำเกษตรกรรมและเลี้ยงสัตว์ การเลี้ยงหมู ก็เป็นอาชีพหนึ่งที่เกษตรกรนิยมทำกันมาก ปัจจุบันการเลี้ยงหมู มีต้นทุนสูง และยังส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม มูลของหมูส่งกลิ่นเหม็นรบกวนค่อนข้างมาก จากการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารเกษตรกรรมธรรมชาติของประเทศเกาหลี ทำให้เกษตรกรไทยมีทางเลือกในการเลี้ยงหมู โดยมีต้นทุนต่ำ และไม่ส่งผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม อีกทั้งยังใช้ประโยชน์จากมูลของหมูได้อีก ทำให้เกษตรกรมีรายได้เพิ่มขึ้นจากเดิม เนื่องจาก ต้นทุนในการเลี้ยงต่ำ เพราะใช้วัสดุคูลิบในท้องถิ่น พืชผักหลายชนิดที่หาได้ในท้องถิ่น เป็นการลดค่าขนส่ง ทางเลือกดังกล่าวคือ การเลี้ยงหมูหลุมแบบธรรมชาติ

วิธีการเลี้ยงหมูหลุมแบบธรรมชาติ

การสร้างโรงเรือน

พื้นที่ใช้ในการสร้างโรงเรือน ควรเป็นที่สูง น้ำท่วมไม่ถึง สร้างโรงเรือนตามแนวทิศตะวันออก และทิศตะวันตก วัสดุที่ใช้ในการก่อสร้าง ควรเป็นวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น โครงหลังคาทำด้วยไม้ไผ่ หลังคามุงด้วยหญ้าคา หรือหญ้าแฝก ใบจาก

การสร้างคอกหมูหลุม

หมูหลุม 1 ตัว ใช้พื้นที่ประมาณ 1.5 – 2 ตารางเมตร

* คอกขนาด 2.5 x 3 เมตร เลี้ยงหมูได้ 4 ตัว

* คอกขนาด 4 x 4 เมตร เลี้ยงหมูได้ 8 ตัว

* ถ้าต้องการเลี้ยงหมูหลุม 4 - 6 ตัว ต้องใช้พื้นที่ 2.5 x 4 เมตร

* ขุดดินออกในส่วนพื้นที่จะสร้างคอก ลึก 90 เซนติเมตร ปรับพื้นที่ให้มีระดับสม่ำเสมอ ใช้อิฐบล็อกจากดินข้างคอกเหนือ

ขอบหลุมสูง 2 เมตร

การใส่วัสดุรองพื้นคอกหมูหลุม

วัสดุที่ใส่ในคอกหมูหลุม มีหลากหลายวิธีขึ้นอยู่กับวัสดุที่หาได้ในท้องถิ่น เช่น

วิธีที่ 1

- ขุยมะพร้าว 100 ส่วน
- น้ำหมักชีวภาพ

- ใส่ขุยมะพร้าว ให้มีความสูง 30 ซม. ราดด้วยน้ำหมักชีวภาพ ให้มีความชื้นพอหมาด ทำจนครบ 3 ชั้นทิ้งไว้ประมาณ 7 วัน

วิธีที่ 2

- หญ้าแฝก
- หววกกล้วย
- กากน้ำตาล
- จุลินทรีย์/EM
- เกลือแกง

- 1.นำหญ้าแฝกและหววกกล้วยสับปรองพื้น
- 2.ราดด้วยน้ำหมักจุลินทรีย์/EM กากน้ำตาล และโรยด้วยเกลือแกง
- 3.นำแกลบ 10 ถุง เกลี่ยให้ทั่วแล้วราดน้ำ(ชั้นละ 10 ถุง)

ทำจนครบ 3 ชั้น ชั้นละ 30 เซนติเมตร

วิธีที่ 3

- แกลบดิน(แกลบขี้หมูเก่า)
- มูลวัว
- รำละเอียด
- จุลินทรีย์/EM
- แกลบดิน

- 1.นำวัสดุแต่ละชนิดเกลี่ยให้ทั่วพื้นคอก
- 2.ทำจนครบ 3 ชั้น ชั้นละ 30 เซนติเมตร
- 3.ราดน้ำบนพื้นหน้าวัสดุชั้นสุดท้าย ทิ้งไว้ 5 – 7 วันจึงนำสุกรเข้าเลี้ยง

หมายเหตุ วัสดุรองพื้นที่หาได้ง่ายในท้องถิ่น เช่น ใบไม้แห้ง ฟางข้าว วัสดุเหลือใช้จากการเพาะเห็ด ขุยมะพร้าว หรือขยะแห้งที่สามารถย่อยสลายได้

วัสดุพื้นคอกหมูหลุมแบบเกาหลี

การให้อาหาร

ลูกหมูที่นำมาเลี้ยงควรมีน้ำหนัก 15 - 20 กก. ในช่วงเดือนแรก ควรให้อาหารสำหรับหมูเล็ก โดยผสมรำอ่อน ปลาขี้ขาว กากถั่วเหลือง ปลาป่น หรือใช้น้ำหอยเชอรี่หมักแทนปลาป่น จนน้ำหนักหมูได้ 30 กก.ขึ้นไป อาหารหมูได้แก่ เศษอาหารเหลือทิ้งจากมนุษย์ เศษพืชต่างๆ หญ้าสด หญ้าหมัก ฟางข้าว ดิน ใบไม้ผุ จุลินทรีย์ท้องถิ่น น้ำหมักจากพืชสีเขียว และแบคทีเรียกลุ่มแลคติก จะใช้อาหารสำเร็จรูปเพื่อใช้ผสมร่วมกับอาหารที่ทำขึ้นเองบางส่วนเท่านั้น ให้พืชสด ไล่ให้กินในคอกเลย เศษซากพืชบางชนิดต้องหมักก่อนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการย่อยก่อน

ตัวอย่างสูตรอาหาร เช่น สูตร 1

1. หยวกกล้วย + มะละกอดิบ + ผักบุ้ง + ถ้ามั่นเทศ + เศษผักหรือวัชพืช สับให้ละเอียด 100 กก.
2. น้ำตาลทรายแดง 4 กิโลกรัม
3. เกลือ 1 กิโลกรัม
4. หมักทิ้งไว้ 5 ถึง 7 วัน
5. ผสมหัวอาหาร 3 กิโลกรัม
6. สามารถเติมน้ำหมักแบคทีเรียแลคติก

สูตร 2

1. หยวกกล้วย เศษผัก ฯลฯ สับให้เป็นชิ้นเล็กๆ 25 กิโลกรัม
2. น้ำใส่ถังแล้วโรยด้วยเกลือแกง 200 กรัม
3. ผสมน้ำหมักชีวภาพ, หัวเชื้อจุลินทรีย์/EM 2 ฝา
4. น้ำตาลทรายแดง/กากน้ำตาล 1 กิโลกรัม (ผสมแล้วปิดฝาทิ้งไว้ 5 - 7 วัน สามารถเก็บได้นาน 30 วัน)

ตัวอย่างสูตรอาหารข้น เช่น สูตร 1

1. หินฟูน 1.5 กิโลกรัม
 2. เกลือแกง 0.35 กิโลกรัม
 3. ฟอสฟอรัส 0.25 กิโลกรัม
 4. ไคคลอโรฟอสเฟต 0.5 กิโลกรัม
 5. ปลาป่น 1 กิโลกรัม
- (ผสมส่วนที่ 1-5 ให้เข้ากัน)
6. ข้าวโพดบด 60 กิโลกรัม
 7. กากถั่วเหลือง 14 กิโลกรัม
 8. รำละเอียด 23 กิโลกรัม

โดยให้อาหารหมัก 70 % ผสมอาหารข้น 30 % เข้า - เย็น

- หมูน้ำหนัก 30 - 60 กก. ให้อาหารผสม 1 ส่วน ผสมน้ำหมัก 1 ส่วน ให้กิน 2 - 3 กิโลกรัม ต่อวัน
- หมูน้ำหนัก 60 กก. ขึ้นไป ให้อาหารผสม 1 ส่วน ผสมน้ำหมัก 1 ส่วน ให้กิน 4 - 6 กิโลกรัม ต่อวัน

ภาพที่ 87 การปิดถังหมักด้วยอาหารสัตว์เก่า

ภาพที่ 88 การปิดฝาถังหมักและเก็บไว้ในที่ร่ม

เศษผักใช้หมักเป็นอาหารหมูหลุม

ต้นกล้วยใช้หมักเป็นอาหารหมูหลุม

น้ำดื่มสำหรับหนูหูลุม

ใช้น้ำหมักชีวภาพ โดย นำสมุนไพร เช่นสาบเสือ ตะไคร้ หอม มะกรูด ข่า ขมิ้น สับประรด หรือผลไม้อื่น ๆ นำมาบด หรือสับรวมกัน แล้วผสมน้ำตาลทรายแดง อัตราส่วน สมุนไพรบด 1 กก. น้ำตาลทรายแดง 1 กก. หมักใส่ถังพลาสติก หรือไห ปิดถัง หรือไห ด้วยกระดาษ ทิ้งไว้อย่างน้อย 1 เดือน หลังจากนั้น จึงใช้น้ำหมัก 2 ช้อนโต๊ะ ผสมน้ำสะอาด 10 ลิตร นำไปให้หมูกินตลอดทั้งวัน ส่วนผสมที่เป็นสมุนไพร ช่วยบำรุงสุขภาพของหมู ส่วนผสมที่เป็นผลไม้ช่วยในการขับถ่าย น้ำหมักนี้ สามารถนำไป รดพื้นคอกสัปดาห์ละครั้งเพื่อลดกลิ่น โดยใช้ น้ำหมักสมุนไพร 3 – 4 ช้อนโต๊ะ ต่อน้ำ 20 ลิตร

ขั้นตอนการเตรียมน้ำดื่ม สำหรับสุกร

1. น้ำดื่มสำหรับหนูหูลุม

สำหรับ น้ำ 1 ถึง (20 ลิตร) ส่วนผสมน้ำดื่มให้สุกร

1. หัวเชื้อจุลินทรีย์ผัก หรือผลไม้ 2 ช้อนโต๊ะ
2. น้ำส้มโรโมน สมุนไพร 2 ช้อนโต๊ะ (เหล้าดอกยา)
3. นมเปรี้ยว 2 ช้อนโต๊ะ
4. น้ำหมักแคลเซียม 2 ช้อนโต๊ะ
5. น้ำสะอาด 20 ลิตร

ผสมให้ดื่มเป็นประจำทุกวัน หากพื้นคอกสุกรแน่น หรือแข็ง ก็ใช้น้ำดังกล่าวราดบนพื้นคอก

จะทำให้เกิดกลิ่นหอม จูงใจให้สุกรขุดคุ้ยเป็นการกลับหน้าดิน ช่วยให้พื้นคอกร่วนโปร่ง มีอากาศถ่ายเท เกิดจุลินทรีย์มากมาย

การให้น้ำหมักผลไม้

วัสดุอุปกรณ์

1. ผลไม้สุก /ดิบ
2. น้ำตาลทรายแดง
3. ขวดโหล / ถัง / โอ่ง (สำหรับหมัก)
4. เชือกฟาง
5. กระดาษขาว

น้ำหมักผลไม้ และยาแดงสำหรับเลี้ยงสุกร

วิธีทำ

1. เตรียมผลไม้ ควรเป็นผลไม้ที่สุกจัด หรือร่วงตกได้ดิน เช่น มะม่วง อุ่น มะละกอ สับประรด มะเฟือง กล้วย ฯลฯ ถ้ามีผลไม้ไม่พอ ก็สามารถเติมพืช อื่นเป็นส่วนประกอบได้ เช่น รากผักขม มันแกว มันเทศ แครอท มันลำปะหลัง พืชตระกูลแตง หัวผักกาด เป็นต้น หากผักหรือผลไม้ที่ใช้น้ำหมัก มีมากพอก็สามารถทำเป็น ชนิดเดียวกัน
2. ใช้ผลไม้หมัก 1 กิโลกรัม ต่อน้ำตาลทรายแดง 1 กิโลกรัม (ในฤดูร้อน) ส่วนในฤดูหนาวเพิ่มน้ำตาล ทรายแดง ½ กิโลกรัม (น้ำตาลทรายแดง 1 กิโลกรัม แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกผสมในผลไม้ และส่วนที่ 2 ใช้โรยหน้า)
3. ล้างภาชนะที่จะใช้หมัก และตากแดดให้แห้ง
4. ชั้นที่อยู่ก้นภาชนะให้วางเรียงวัตถุดิบเป็นชั้นๆ โรยน้ำตาลทรายแดงปิดทับเป็นชั้นๆ โรยน้ำตาลทรายแดงทับจนหมด (ให้เหลือที่ว่างห่างจากปากภาชนะ 1/3 ของความสูงของภาชนะ) จากนั้น ใช้น้ำตาลส่วนที่เหลือปิดทับด้านหน้าให้หนา เพื่อป้องกันอากาศ ควรใส่ผลไม้ที่มีความความหวานไว้ด้านล่าง โดยเรียงลำดับตามความหวาน ผลไม้ที่ให้ความหวานน้อยที่สุดให้ใส่ชั้นบนสุด ผลไม้ที่เป็นชิ้นเล็กๆ เช่นองุ่น ให้ใช้มือที่สะอาดบีบให้แตกขณะนำไปหมักในโอ่ง หรือภาชนะหมัก
6. คลุมปากภาชนะด้วยกระดาษขาว และมัดปากภาชนะด้วยเชือก
7. ในฤดูร้อน กระบวนการหมักใช้เวลา 4 – 5 วัน ส่วนในฤดูฝนกระบวนการหมักใช้เวลา 7 – 10 วัน ส่วนในฤดูหนาว จะใช้เวลาในการหมัก 10-15 วัน
8. เก็บภาชนะหมักไว้ในที่ร่ม และมีอากาศเย็น ไม่ให้ถูกแสงแดด ไม่ควรปิดภาชนะในระหว่างกระบวนการหมัก กำลังดำเนินการอยู่

วิธีการนำไปใช้

- ใช้น้ำหมักในอัตราส่วน 2 ช้อนโต๊ะ ต่อน้ำ 10 ลิตร
- ใช้พ่นกับพืชเมื่อเข้าสู่ระยะเปลี่ยนวัย (เข้าสู่การออกดอกออกผล)
- รดพื้นคอก ผสมให้หมูกิน รดผัก

เวลาที่ใช้ในการเลี้ยง

หมูหลุมใช้เวลาในการเลี้ยง ประมาณ 4 เดือน น้ำหนักของหมูจะอยู่ที่ประมาณ 120 กก. / ตัว มูลของหมูหลุมเป็นรายได้ส่วนหนึ่งที่สามารถนำไปขายได้ ซึ่งเป็นรายได้ส่วนที่เพิ่มขึ้นหรือนำมูลของหมูหลุมไปใส่ต้นไม้ ทำให้ต้นไม้เจริญงอกงาม ซึ่งเป็นการลดรายจ่ายค่าปุ๋ยอีกทางหนึ่งด้วย

ต้นทุนการเลี้ยงหมูหลุม

1. ลูกหมู 10 ตัว 11,500 บาท
2. อาหารสำเร็จรูป 12 ถุง 3,700 บาท
3. รำ 40 ถังๆละ 20 บาท 800 บาท
4. น้ำตาลทรายแดง 60 กิโลๆ ละ 14 บาท 840 บาท
5. เกลือ (3 ถุง 50 บาท) 6 ถุง 100 บาท
6. เหล้าขาว 6 ถังๆละ 20 บาท 120 บาท
7. ยาแดง 2 ถังๆละ 20 บาท 40 บาท
8. ค่าวัสดุ + อุปกรณ์ 965 บาท

ต้นทุน รวมทั้งสิ้น 18,065 บาท

รายรับ-จากการขายหมู

หมู 10 ตัว ตัวละ 66 กิโลกรัม ะละ 43 บาท 28,380 บาท

หัก ต้นทุน 18,065 บาท

กำไรจากการขายหมู 10,315 บาท

บวก รายได้จากการขายปุ๋ย 50 กระสอบๆละ 20 บาท 1,000 บาท

รวม กำไรทั้งสิ้น 11,315 บาท

หมายเหตุ การเลี้ยงหมู ต้องเรียนรู้วิธีการเลี้ยงหมู และให้ชาวบ้านเห็นช่องทางอาชีพ โดยให้ชาวบ้านใกล้เคียงนำไปใช้ ในการเกษตร ปลูกผัก และทำนา

ปัญหา

1. อาหารสำเร็จรูปแพง
2. การทำจุลินทรีย์บางอย่างไม่ค่อยได้ผล
3. อาหารหมักไม่เพียงพอ
4. อาหารหมักมีกลิ่นบูด

แนวทางแก้ไข

1. ใช้ส่วนผสมจากทางการเกษตรมาใช้ในการผสมอาหาร
2. ทดลองจนได้ผล และยึดหลักวิธีการที่ถูกต้องใช้ทำต่อไป
3. ใช้ผักสดผสมในการให้อาหาร
4. เติมน้ำตาล เพื่ออาหารหมักมีกลิ่นหอมและดี

ข้อเสนอแนะ

1. ควรจัดให้มีจุดรับซื้อ และจำหน่าย สุกรแบบธรรมชาติ (หมูหลุม) ที่แน่นอน
2. ควรมีการตรวจสอบคุณภาพการเลี้ยงสุกรแบบธรรมชาติอย่างต่อเนื่อง

ก่อนเริ่มการเลี้ยงหมู ควรศึกษาหาความรู้เพิ่มเติม เรื่องต่อไปนี้

1. พันธุ์สุกร
2. ตลาด (ราคาซื้อ - ขาย)
3. วัตถุประสงค์ทางการเกษตร
4. ศึกษาหาความรู้ตลอดเวลา
5. ช่างสังเกต จดบันทึก

สรุป

1. อย่านั่นของถูก ห้ามซื้อ ตามขายเร่
2. ค่อยๆเลี้ยง อย่าใจร้อน
3. การบริหารจัดการดี

ข้อดีของการเลี้ยงหมูหลุม

1. จี๋หมูไม่เหม็น
2. ประหยัดค่าอาหาร 70 %
3. ให้อาหาร 2 มื้อ หรือ 1 มื้อ ตามผู้เลี้ยง
4. ให้ผักสด และพืชตลอดวัน
5. เศษอาหารจากที่เหลือ โรงครัว เพื่อนบ้าน

อาหารสุกร (เพิ่มเติม)

1. อาหารสุกรธรรมชาติที่ชาวบ้านเลี้ยงในอดีต ใช้วิธีหั่นหยวกกล้วย เก็บผักหญ้า

เศษอาหาร

2. จากการไปศึกษาเลี้ยงสุกรของเกษตรกรจีน เขาใช้เศษพืชผัก ขอมันสำปะหลังสับ

เป็นชิ้นเล็กๆ คลุกน้ำตาลทราย หรือกากน้ำตาล หมักในถุงดำขนาดใหญ่ อัตราหมัก 100 : 4 ตั้งไว้ 4 – 5 วัน ก็นำไปเลี้ยงสุกร โดยผสมปลายข้าว รำอ่อน ก็จะช่วยลดต้นทุน โดยไม่ใช้อาหารสำเร็จเลย

3. ผลการวิจัยของ ดร.สุริยา สานรักกิจ แห่งฝ่ายเทคโนโลยีชีวภาพ สำนักวิจัย

พบว่า เศษผักมี ปลอดสายพืช 100 กก. หมักน้ำตาลทราย หรือกากน้ำตาล 4 กก. และผสมเกลือ 1 กก. หมักในถุงดำไล่อากาศออก มัดปากถุงทิ้งไว้ 7 วัน จะได้ ผักที่มีคุณภาพดี

4. อาจารย์ โช ซาน คิว เจ้าตำราบอกว่า อาหารสุกรประมาณ 1 ใน 3 หรือ

ประมาณ 30 % ควรเป็นพืชสีเขียว ดิน IMO สามารถนำมาคลุกกับรำ และปลายข้าวนำไปผสมอาหารจากตลาดได้ครั้งต่อครั้ง อาจหมักกับหยวกกล้วย ที่สับเป็นชิ้นเล็กๆ ได้

5. การใช้สมุนไพรพื้นบ้าน ดากแห้งบดเป็นผงรวมกัน เช่น ฟ้าทะลายโจร ขมิ้น ไพล

ฝรั่งขึ้นกลูไต้ใบ ใช้ผักบด 1 กก. ผสมอาหารแห้งทุก 100 กก.